

Program krúžku

Besedy u cimbálu v sále Klubu Vojenskej akadémie na Šumavskej ulici:

5. 12. 2001.	Mikulášska beseda
19. 12. 2001	Vánoční beseda
16. 1. 2002	Beseda spojená s oharkovým šmakem. Před tím, od 18 hod., valná hromada Slováckého krúžku
11. 2. 2002	Fašanková beseda

Pozvání na další akce v Brně

17. 11. 2001 Folklorní sdružení Púčik Brno vás u příležitosti 10. výročí založení souboru zve na slavnostní představení "ROZKVITNUTÝ PÚČIK", které se koná v Divadle Bolka Polívky na Jakubském náměstí. Začátek 15:00 a 19:00, představí se současní i bývalí členové dětského folklorního souboru Púčik, doprovází cimbálová muzika Kališek

20. 11. 2001 v 19,30 hod. Vás zve Folklorní soubor Májek do kulturního domu na Charbulově ulici č.3 na besedu u cimbálu spojenou s vyhodnocením dalšího ročníku soutěže "O NEJŠMAKOVNĚJŠÍ KOLÁČ". Hraje CM Slováckého krúžku v Brně.

Zájemci o účast v soutěži se mohou zúčastnit bez omezení, podmínkou je doručit 2 kusy koláčů o průměru 30-40 cm v pondělí 19.11.2001 mezi 18,00 a 19,30 hod. do KD na Charbulovu 3.

27. 11. 2001 Folklorní soubor Májek Vás zve na další pokračování cyklu **Živá encyklopedie folkloru** v KD na Charbulově č. 3 v 19:30. V tomto díle se setkáme s **Václavem Kováříkem a muzikou Gajdoši z Brna**, součástí programu je také krátké vystoupení dětské cimbálové muziky Jar. Novotného a výstavka obrázků Růženy Krčmařové.

15. 12. 2001 Vám v KD na Charbulově v pravidelném pořadu "**Vánoční koledování souboru Májek a jeho hostů**" představíme dětský folklorní soubor ze Slovenska "Kremienok" a děti ze ZUŠ Charbulova.

16. 12. 2001 na stejném místě můžete vidět a uslyšet **Vánoční koncert Brněnského cimbálového kvarteta**.

Obě akce pořádá kulturní komise zastupitelstva městské části Brno-Černovice ve spolupráci se souborem Májek.

Jubilanti

7. 9.	Ing. František Kašník	70 let
23. 10.	MUDr. Mojmír Blaha	50 let
24. 10.	Ing. Zdeněk Kopřiva	50 let
7. 12.	Radoslav Svobodník	80 let

Všem jubilantům přejeme hodně zdraví do dalších let a těšíme se na společná setkání při vínečku a písničkách na akcích Slováckého krúžku.

Poděkování dárcům a zadavatelům reklamy

V první polovině roku se opět našlo několik dárců, kteří přispěli na činnost Krúžku. Náš upřímný dík patří: JUDr. Jiřimu Funkovi, muzice Krúžku, manželům Ondrovým, Zdeňku Šebestovi, Ing. Blaženě Šmídové, Ing. Rostislavu Viktorinovi i anonymním dárcům.

Z rozpočtu města Brna nám byla poskytnuta dotace ve výši 20.000,- Kč na obnovu krojového vybavení. Zasluhou Marie Dvořákové a Ing. Zdeňka Fajbuse si u nás objednala reklamu Jihomoravská energetika, a.s.

Všem jim srdečně děkujeme.

Změna ve vedení taneční složky Slováckého krúžku

Po dlouhých (a těžce uvěřitelných) dvanácti letech se vzdala vedení taneční složky Slováckého krúžku **Hana Macháčková**. Pro ty, kdo nejsou příliš seznámeni s tím, co tato činnost vyžaduje, si dovolím jen ve stručnosti a bez nároku na vyčerpávající výčet vyjmenovat vše, čím se musela jako vedoucí tanečnicků zabývat. Tedy: dvakrát týdně vymýšlet program několikahodinové zkoušky, na níž je nutno pravidelně procvičovat starší taneční čísla tak, aby nevytizela z paměti a taneční zkušenosti, nacvičovat choreografie nových čísel, a přitom počítat s tím, že vedle zkušených tanečnicků jsou na nácviku i úplní nováčci, kteří často ani neumí základní taneční kroky a že někde mezi těmito extrémny se pohybují ti, kteří si myslí, že již vše dávno zvládli, ve skutečnosti však je jejich taneční projev nepřesvědčivý a často nejistý; je nutno udělat zkoušku takovou, aby byla zábavná a přínosná pro všechny tři výše uvedené skupiny; tanečnický je zapotřebí učit slova a nápěvy nových písní a jako sólisty vybrat ty, kteří zpívají nejmíň falešně; je zapotřebí připravovat speciální choreografie

na mimořádná vystoupení; musí diplomaticky otupovat hrany nejrůznějšími závístmi mezi tanečnickými potěmi, co někomu přidělila kroj, a jinému ne, a zároveň čelit obviněním, že někoho při vystoupeních protěžuje a jiného zanedbává; musí připravovat soustředění před význačnými akcemi a zájezdy, která se konají o víkendech; musí své kroky obhajovat na schůzích výboru krúžku a na umělecké radě krúžku; musí se udržovat v kondici, aby s mnohem mladšími tanečnickými držela krok a byla vždy o stupínek lepší; při tom všem taky musí chodit do práce a udržovat domácnost. To vše Hanka Macháčková dokázala. Bez ní a jejího přístupu a nasazení i zapálení pro věc by se taneční složka krúžku dávno rozpadla či poklesla ze současné "souborové" na "spolkovou" úroveň. Za to vše jí nemůžeme věnovat nic víc, než jen upřímný dík. Historie krúžku však její činnost a zapálení pro věc slováckého folklóru jistě po zásluze ocení.

Po Hance Macháčkové převzal vedení taneční složky zkušený tanečník, výborný zpěvák a dobrý organizátor folklórního dění **ing. Jiří Raštica**. Přejeme mu v této činnosti pevné nervy a hodně trpělivosti.

Václav Štěpánek, starosta

Noví stárci

Dne 3. října 2001 proběhla podle tradičního zvyku volba stárků na rok 2001/2002. Volbě stárků prý předcházelo i vaření volebního guláše, které organizovali někteří členové taneční složky. Samotná volba probíhala tajným hlasováním pomocí volebních listin, kde měli voliči napsat pořadí stárků od prvního do třetího. Po sečtení všech platných hlasů došlo k ohlášení pořadí stárků. Tito stárci si pak následně volili své stárky. Prvním stárkovským párem se stali Martin Matuš z Dolního Němčí a Jiřka Kopřivová ml. z Brna, druhým Přemysl Janík z Luhačovic a Markéta Zichová z Přerova a třetím se stali Zdeněk Šebesta ze Svatobořic-Mistřína s Mišou Haluzovou z Újezdce u Luhačovic.

- mt -

Slováček

Srpen 2001

Ke konci prázdnin se pro děti ze Slovácku a jejich rodiče uskutečnil, letos již po páté, (prázdninový) letní tábor. Jako nejvhodnější místo bylo po dlouhém rozhodování vybráno rekreační středisko "Lučina" u Tvarožné Lhoty. Týdenní pobyt v samotném centru strážnického Dolňácka byl prvním ze série připravovaných táborů s cílem postupně děti seznamovat s jednotlivými regiony celého Slovácka.

Místní ráz krajiny v této oblasti měly děti možnost poznat v samotném okolí

tábora nebo při vycházce na kopec Šumárník a na nedávno vybudovanou moderní rozhlednu. Kromě vyhlídky se z pečlivě připravené výstavy umístěné v podloubí kolem věže mohly dozvědět, co skýtá život v CHKO Bílé Karpaty.

Vedle obvyklých tábornických zábav, spojených s koupáním, hledáním pokladu, táborákem a karnevalem, probíhal každodenní nácvik programu souboru.

Největší pozornost byla věnována místnímu tanci dospělých - danaji. O jeho výuku a předvedení jsme požádali vedoucí souboru Danaj ze Strážnice paní Táňu Pálenskou, která za námi přijela i s jedním tanečním párem. Podrobně jsme se tak mohli seznámit se základním krokem, několika tanečními figurami a zazpívat si k danaji nové písničky. Také jsme získali mnoho zajímavých poznatků o strážnickém kroji a jeho variantách.

Září 2001

V samotném závěru prázdnin se soubor zúčastnil XII. MFF Brno se svým pásmem "Na velicej lúce". Chladné počasí nás trochu překvapilo, ale netušili jsme, co nás čeká o týden později při vystoupení na černovických hodech. Nejen, že nás pronásledovala jedna přeháňka za druhou, ale i vítr byl tak silný, že převrátil a odnesl příležitostný celtový stánek, který sloužil jako přístřešek pro muzikanty a jejich nástroje. Vystoupení jsme pro silný liják nedokončili. Následky ve formě onemocnění několika dětí se projevily i na dalším vystoupení na Znojenském historickém vinobraní. Ve Znojmě jsme byli hosty dětského souboru Dyjavánek a na rozdíl od černovických organizátorů byla péče o nás přímo vzorná. Dyjavánku za to patří velké poděkování a snad někdy i oplátka za jejich pozvání.

Festival "Jundrovské jablíčko" je určen především skupinám malých dětí z brněnských souborů, a proto se ho zúčastnily naše děti z místní mateřské školky. Nejstarší děti Slováčku letos výjimečně festival zahajovaly s podzimním programovým číslem.

Poslední za série zářijových vystoupení uzavírala účast na svatováclavské veselici v Moravanech u Brna.

Říjen 2001

Cimbálová muzika Slováčku se svými zpěváky sourozenci Kiliánovými a Michalem Skalníkem zahajovala slavnostní vyhlášení vítězů Mezinárodní soutěže hádankářů v Brně.

Pavla D'Ambrosová
Ing. Marta Vašíčková

Z vystoupení Slováčku na XI. Mezinárodním folklorním festivalu Brno 2001.
Foto: J. Raštica

Několik slov o MFF Brno 2001

Na přelomu srpna a září se uskutečnil již XII. ročník mezinárodního brněnského folklórního festivalu. Slovácký krúžek se stal (ač nechtěně) jedním z pilířů jeho programu, protože společnými chybami výboru krúžku a organizátorů festivalu se stalo, že krúžkaři museli absolvovat tři festivalová představení. Některých se přitom zhostili více než se ctí, s některými to již bylo horší...

Konec prázdnin, to je totiž zejména pro taneční skupinu, která je, chvála Bohu, stále ještě z větší části složena z tanečnicků ze slováckých regionů, těžká doba pro scházení, mj. i proto, že přespolní studenti v té době ještě nemají koleje a tedy kde hlavu složit. Přesto se však sešlo dostatečné množství tanečnicků (pravda, především těch brněnských) k tomu, aby dvě večerní vystoupení na pěkně vybudované scéně v atraktivním prostředí druhého špilberského nádvoří zvládli. Volba stárků v sobotní chladné noci dopadla, s přispěním několika zpěváků, zcela ke spokojenosti publika i kritického pohledu zasvěcených. Snad i proto, že jde o výrazné dějové číslo (a takové Slovácký krúžek tradičně umí), které není tak náročné na taneční variace (když, tak pouze verbujících jednotlivců, rekrutujících se ze zkušených tanečnicků). O poznání hůře již dopadlo choreograficky náročné odvedenecké pásmo z Uherskohradištska, na němž byla jasně patrná poprázdninová neroztancovanost, špatný prostorový odhad, o kiksech v úpravě kroje ani nemluvě. Naštěstí ovšem v hledišti skoro nikdo nebyl, takže se o ostudu vlastně ani nejednalo, tím spíše, že další festivaloví účastníci se spíše občerstvovali a schovávali v přílehlých teplých místech (byl to zřejmě nejchladnější festival v jeho historii, já si spíše pamatuji ty, kdy i zpěváci odcházeli v naprosto propocených krojích).

Kromě těchto dvou tanečních vystoupení se krúžek, respektive muzika a zpěváci, účastnil i pátečního hudebního koncertu v Divadle Husa na provázku. Pripadla nám čestná (často však velmi nevděčná) role prvních vystupujících. Již první dojem, který příchod mužského sboru na pódium vyvolal, byl ovšem impresivní, především předvedeným krojovým bohatstvím. Zpěváci zde totiž poprvé vystoupili tak, jak se na Slovácký krúžek patří – každý, pokud mohl, krojově zastupoval svůj region či region blízký svému srdci. Kromě krúžkařských severokyjovských a hornáckých krojů tak byl zastoupen i region jižního Kyjovska, Kopanic a Podluží. Jiná věc je ovšem ta, že i přes fakt, že si toto vystoupení zpěváci společně s muzikou jako jediní přímo domluvili, se jich nesešel reprezentativní počet, chyběly (tradičně) až na výjimku druhé hlasy i nosné tenory. Při zpěvu jsem také s hrůzou zjistil, že někteří ze zpěváků neznají dobře texty všech písní, které zpívají. Přesto však celkový přirozený projev našeho sboru zanechal velmi dobrý dojem (moderátorka v pozoruhodně průhledných šatech se prý při zpěvu krúžkařů zasnila a ocitla se pod letním nočním strážnickým nebem) a domnívám se, že společně s exotickým vystoupením vlašských "frulášů" ze Srbska byl jedinou ozdobou večera, v němž se jinak předváděly muziky

brněnských souborů exponovanými rumunskými skladbami, při jejichž precizní technické interpretaci zcela zapomínali na to, že ve folklorní muzice nejde pouze o brilantní techniku, ale také o ducha melodie (a kraje), pokoru vůči písni a přirozený projev (zcela odstrašujícím příkladem nerespektování tohoto principu byla pro tuto příležitost zcela pozměněná muzika Líšňáků a ambiciózní muzikanti z Poľany). Přes všechny výše uvedené výhrady patří ovšem všem, kteří se na reprezentaci krúžku na festivalu podíleli, velký dík. Náročný program měla především muzika, která musela být přítomna na všech krúžkových vystoupeních. Pokud pak jde o samotný festival, netroufám si odhadnout, jak dalece byl úspěšný a jak dalece se na slabé návštěvnosti obou jeho hlavních pořadů (přičemž ten nedělní byl z hlediska návštěvnosti úplným fiaskem) podílelo špatné počasí či dramaturgie. Na otázku, jestli dva velmi podobné (a dlouhé) večery, složené pouze z víceméně volně řazených tanečních (často až spartakiádně pojatých) čísel jednotlivých souborů, jsou pro brněnské publikum dostatečně atraktivní a pro festival dostatečně nosné, si bude muset odpovědět festivalová rada co nejdříve. Větší pozornost by při té příležitosti měla také věnovat výběru zahraničních souborů (to je ovšem problém i Strážnice). Ne vždy totiž atraktivní jména z exotických zemí nabízejí i smysluplnou folklorní podívanou. Sladké, turistům určené melodie, produkované maorským souborem z Nového Zélandu, totiž měly k místnímu folklóru stejně daleko, jako společné tance mužů a žen (!) souboru z (muslimského) Alžiru.

Václav Štěpánek

Folklorní festival v Itálii

Celý festival byl spíše komorního rázu. Účastnily se ho 4 soubory – z Litvy, Maďarska, domácí Italové a náš Slovácký krúžek. Od 18. do 24. 8. 2001 nás hostilo významné toskánské město Arezzo. Následující 2 dny jsme poznávali Řím.

Toskánsko bylo jednou z oblastí, kde sídlila etruská civilizace a to ji značně poznamenalo (těch památek, co po nich zbylo!). Chtěli jsme samosebou všechny navštívit, ale to se nám bohužel nepovedlo (8 dní je krátká doba). Aspoň máme o důvod víc znovu cestovat do Itálie.

Jak to vše začalo? V úterý odpoledne a to dlouhou cestou autobusem (ta však velmi rychle utekla). Už od Brna jsme systematicky ladili své hlasy, chopili se nástrojů a skončili až... .

Ráno jsme si dali snídani na pláži Jadranu, kterému někteří neodolali (i nedobrovolně) a vykoupali se. Po krátké zastávce v Ravenně, proslulé svými byzantskými mozaikami nebo D. Alighierim (všichni se u jeho hrobky vyfotili), jsme pokračovali přes San Marino.

Nevynechali jsme ani nejznámější přímořské lázně na Jadranu – Rimini. Během 15-ti minutové pauzy se mnozí z nás oblékli do plavek a vzali to poklusem

k moři. Pláž a'la Bibione (lehátko vedle lehátka) byla už jen cílovou rovinkou a pak jsme se zchladili v moři.

Večer nás uvítali italští manželé, organizátoři, kteří nás měli celou dobu na starosti. Byli moc milí stejně jako naše svérázná kuchařka Ema. Těstoviny vařila znamenité a mešní víno s námi měnila za Becherovku. Společně se souborem Maďarů jsme bydleli v menší ubytovně s fontánkou (zvláště pánské části taneční složky se moc líbila).

Následující dny jsme poznávali další toskánská města jako Florencie, Siena, Perugia (údajně nejlepší italská zmrzlina měla zavřeno) a Arezzo (ve dne a někteří i v noci). Památek i turistů plno, uličky uzoučké, zmrzlina studená, sluníčko ostré, lidi milí... .

Z vystoupení na nás nejvíc zapůsobilo tančení na hradě (na nerovném povrchu nádvoří hradu). Nejprve nás nakrmili výbornou večeří (4 chody + zmrzlina) a pak tančete, třeba Kopanice! Atmosféra byla velmi rodinná, obecnostvo tolerantní a bečka českého piva, kterou jsme společně načali, se setkala s úspěchem. Zvládli jsme ještě další dvě vystoupení přímo v Arezzu a slavnostní průvod, kterým vyvrcholil celý festival.

en neradi jsme opouštěli toto městečko a pokračovali dál přes nejvýznamnější poutní místo Assisi do Říma. Další dva dny si organizoval každý sám. Dostali jsme mapky a od Faja příkaz – zítra v šest večer všichni u autobusu! Návštěva Vatikánu nám zabrala celý den a komu zbylo ještě dostatek sil, si nenechal ujít noční návštěvu tohoto už přes dva a pul tisíce starého města. Řím na nás opravdu zapůsobil, byli jsme nadšení a taky unavení a jako správní turisté jsme jenom střídali filmy ve foťácích.

Kromě defektu na zpáteční cestě nás již nepotkaly žádné problémy, takže poděkování patří italským organizátorům, také vůdci našeho zájezdu – Fajovi, paní průvodkyni Wotkeové a všem účastníkům, bez jejichž nadšení a atmosféry, kterou vytvořili, by to nikdy nemohlo být tak fajn. Díky, že jsem tam mohla být s vámi.

-VEV-

Hody byly slavné

24. 10. 2001 proběhla ve Slováckém krúžku v Brně hodová beseda u cimbálu. Poděkování patří zejména chase, která se ujala organizace a také nacvičila zcela nové pásmo Svatoborské hody s věncem, které připravila Lenka Rašticová. V krojích se představil také ženský a mužský sbor, a svou účastí je podpořili také krojované skupiny souborů Majek a Lučina, kteří přišli jako "přespolní" a prezentovali se krátkým tanečním programem (Májek si dokonce sebou přivedl svou mladou muziku). Panovala skvělá atmosféra a opravdu se nám ani nechtělo domů. Ujo Fajo se pochvalně vyjádřil, že prý v kronice krúžku je spousta nadšených zápisů, a také do taneční složky přišli po hodech noví tanečníci

a tanečnice. Mluvil jsem také s několika náhodnými návštěvníky, kteří byli na besedě u cimbálu Slováckého krúžku poprvé a všichni se shodli v tom, že něco tak spontáního v Brně nečekali. Děkujeme tedy všem, kteří přispěli ke zdárnému průběhu hodů.
-ŠZU-

Na hodové besedě se představili nově zvolení stárky a nové stárky.

Stárci si přišli pro povolení k hodům za pudmistrem a panem radním Metůdkem. Pudmistr (Zdeněk Fajbus) nejprve nechtěl hody povolit, ale pudmistrová (Hanka Macháčková) ihned udělala "pořádek". "Tož pro klid v rodině aj v dědině, ať sů hody povolené!"

Svatoborské hody s věncem

Na říjnové besedě jste po několikaleté sérii Havelských hodů mohli zhlédnout Martinské hody tak, jak probíhají v obci Svatobořice - Mistřín. V pásmu dominovaly tance skočná a vrťák v podání taneční složky tak, jak byly zaznamenány paní Miladou Bimkovou. Jak už sám název pásma napovídá, zpracovávali jsme hody z obce Svatobořice - Mistřín. Historie hodů ve vesnici je velmi různorodá. Jednou se konaly hody jen svatoborské, jindy jen mistřínské a jindy oboje (pamětníci vzpomínají, že to bývala někdy mela). Svatoborské hody se mistřínských liší tím, že chasa chodí pro stárky (chlapce) a pak pro jejich stárky (dívky), v Mistříně se chodí jen pro stárky (dívky). Dále jsou mírné odlišnosti v krojovém oblečení, ty se však historicky měnily a proto je zde neuvádím.

A nyní něco o Svatobořicích - Mistříně a tanci skočná. Vesnice je součástí oblasti kyjovského Dolňacka, zvané též Kyjovska. Tato oblast se dělí na jižní

Kyjovsko a severní Kyjovsko. Severní Kyjovsko je některými svými rysy lidové kultury blíže ke Žďánsku, jižní Kyjovsko svou krojovou úpravou (a nejen jí), blíží se spíše k Podluží. Jižní Kyjovsko tvoří obce: Milotice, Svatobořice, Mistřín, Vacenovice, Dubňany a Ratíškovice. Nářečí, kterým se mluví v obci, je moravsko slovácké. Ostatní obce kolem Kyjova patří k tzv. nářečí dolस्कému, které tvoří přechod mezi nářečím moravsko slováckým a hanáckým.

M. Ševela ve své knize "U žúdra" píše: "Jako každá obec na Slovácku má svůj odlišný ráz a svoji osobitost, tak i Mistřín a Svatobořice. Zdá se, jako by byly obě obce lidské bytosti a měly svoji duši s jejími přednostmi i chybami. Obě obce soupeří spolu již celá staletí, předbíhají se a zastíňují jedna druhou. Závídí si úspěchy a žárlivě střeží navzájem své počínání. Jsou jako dva milenci. Stále se škádlí a škorpi, ale to je jen škorpení zdánlivé a povrchní. Ve skutečnosti po sobě touží a vzájemně se obdivují. Pomalu se k sobě blíží, až se už okrajovými budovami navzájem dotýkají."

M. Ševela pak dále uvádí: "Svatobořice prý bývaly v dávných dobách městem a nazývaly se Červené Město. Ještě v 18. století byla prý uprostřed nynější obce z nejstaších dob zachována brána jako pozůstatek bývalého opevnění. Ze zbytků zdíva tohoto opevnění byl prý postaven pivovar a velké sklepy, které se ve Svatobořicích před školou zachovaly dodnes... První zmínka o Mistříně je ve falsu ze 13. století (1228), v němž král Přemysl I. udělil různá privilegia panství a klášteru velehradskému a v řadě osad, které náležely k velehradskému panství, jmenován i Mistřín. I když jsou snad Svatobořice osadou starší, není o nich v listinách, které se zachovaly, starší záznam nežli z roku 1349."

Obě obce pak byly spojeny společnými osudy Milotického panství a k jejich úplnému spojení došlo roku 1964, kdy mezi názvy obcí byla vložena pomlčka. F. Synek ve své publikaci "Lidové tance na Kyjovsku" uvádí, že nejstarší písemný doklad zmiňující se o tancích na Kyjovsku nacházíme v tzv. "Guberniální sbírce" z roku 1819. Přímo "od Kyjova" jsou v ní uvedeny následující tance: dajč, skočná, uherská, verbuňk a incipit taneční písně "Kde ju máš...", vážící se dnes k tanci Šátečková. V případě skočné není však v záznamu "Guberniální sbírky" patrné, zda se jedná o točivý tanec dnešního charakteru, či spíše o mužský tanec skočného charakteru hojně rozšířený na Hanáckém Slovácku, či o podobný tanec "Po holénce", který zaznamenala paní Bimková v roce 1951 ve Svatobořicích. Druhá zmínka o skočné je z roku 1836. Ve Zprávě vrchnostenského úřadu milotického kraje dne 14. června 1836 jsou popisovány "tance Slováků z panství Milotice". Svým charakterem se tanec shoduje s popisem tance "Po holénce". V obou případech jde o mužský tanec, u něhož dle zápisu z roku 1836 následovalo po úvodní individuální části tanečnicka společné víření s tanečnicí, které v současnosti již tanec "Po holénce" neobsahuje. Z toho je asi zřejmé, že nynější podoba tance "skočná" vznikla pravděpodobně dělením dvou různých tanečních částí tance z roku 1836 na tanec "Po holénce" v nynější podobě a točivý párový tanec skočná.

Při skočné je velmi důležité správné řízení dechu, píše ve své publikaci Milada Bimková. Měřtkem správného provedení "skočné" je to, jak dlouho ji pár vydrží tančit, aniž by se při poskocích zpotil, zadýchal, unavil a zda je schopen plynule po tanci pokračovat ve zpěvu další sloky bez obtíží. Tento příjemný, na pohled jednoduchý tanec vyžaduje určitou technickou vyspělost. Pokud jde o výraz a charakter "skočné", spočívají právě oba ve správném technickém provedení tance, tj. v přímém držení těla a ve správném provedení poskoku, který musí být lehký. Lehkosti při poskoku docílíme střídavě stažením a povolením sedacích svalů: při poskoku sedací svaly stáhneme, při došlápnutí uvolníme. Současně pamatujeme na dýchání: při výskoku vdech, při došlápnutí výdech. Při správném pohybovém provedení "skočné" se tančícím samočinně uvolňují lícni svaly, čímž vzniká úsměv, výraz to uspokojení, radosti, dobré pohody. Toť charakter skočné. Potvrzují je i údaje starších tanečnicků a pamětníků v tom směru, že "skočná" se tančovala při všech tanečních příležitostech, při nichž se lid veselil, dával najevo tancem i písněmi svou radost, někdy až žertovnou náladu, zejména o svatbách a fašaňku." (Bimková, M.: Tance na Kyjosku, 1975, str. 38)

Po této malé procházce jihokyjevským Dolňáckem chci ještě představit píseň Jury Měchury ze Svatobořic, neboť mám pocit, že dobře vystihl atmosféru našich hodů.

Svatoborské hody

1. Svatoborské hody,
néni takých ani,
ej, ej, néni takých ani.

2. Veselo tu bývá,
každý si zazpívá,
ej, ej, každý si zapívá

3. Idem po dědině,
zpíváme o víně,
ej, ej, zpíváme o víně.

4. Idem pro stárky,
švarné to šohajky,
ej, ej švarné to šohajky.

5. Pujdem pro stárečky,
pěkné frajérečky,
ej, ej, pěkné frajérečky.

6. Idem k pudmistrovi,
povolí nám hody,
ej, ej, povolí nám hody.

7. A potom k muzice,
tři dni a tři noce,
ej, ej, tři dni a tři noce.

Použitá literatura:

Bimková, M.: Tance z Kyjovska, Městské kulturní středisko S.K. Neumanna, Brno, 1975.

Synek, Fr.: Lidové tance na Kyjovsku, lidové kulturní středisko Hodonín.

Ševela, M.: U žúdra, Brněnské tiskárny, Brno, 1944.

Ples 2002

Připravujeme už tradiční 52. ples Krúžku a to na sobotu 2. 2. 2002.

Tradiční je jednak už v umístění v Kongresovém centru (KC), Výstaviště 1. Zde za přispění a pochopení vedení KC jsme našli dobrého partnera a výhodou je i velmi příhodné umístění ne daleko od centra (i spojení MHD na nádraží).

Tradiční je pro nás i kulturní zaměření plesu. Snaha pozvat na ples krojované páry a skupiny s originálním krojovým vybavením ze všech končin a především z celého slováckého regionu.

Bylo už od začátku těchto plesů nepsané pravidlo (zvláště v "předtelevizních dobách!), že lidé z bližších či vzdálenějších regionů rádi přijížděli do jihomoravského centra představit se svými kulturními tradicemi, na které jsou právem pyšní. Představit se svými kroji, písněmi, tancem, muzikou, shlédnout tu pestrost a odlišnost téměř každé dědiny patřící do slavné slovácké oblasti, ale i ostatních oblastí.

Bohatost naší taneční kultury nám vždy stačila vyplnit celý program jen našimi tanci a proto jsme nepotřebovali doplňovat program jinými druhy taneční či zpěvné oblasti. Co se týče hudeb, vždy byla aspoň jedna krúžkařská cimbálka, jakož i o tomto plese (ale bývaly i 3). Dechovka byla vybíraná postupně ze všech koutů Slovácka, pochopitelně v originálních krojích a hlavně znalá slováckých skladeb.

Letos to bude, je zamluvena slovácká krojovaná DH Vlčnovjanka s vedoucím panem Pavlem Nevařilem, kontakt p. Jožka Malina.

Tradičně zveme některé ze skupin ke krátkému vystoupení. K tomuto plesu je pozván soubor Vlčnovjan s vedoucí Martou Kondrovou.

Vzpomeňte také, prosím, nějakým dárkem do našeho Slováckého štěstíčka, abychom nemuseli opustit od dlouholeté tradice Slováckých plesů. Vždyť ten příští bude už 52. Dary lze odevzdat buď v našem KD na Charbulové č.3, v době nácviku, t.j. Po a St od 19.-21.30 hod., nebo u paní Veškrnové každý den odpoledne (adresa: Svatoplukova 42, tato ulice je za parčíkem souběžná s hlavní silnicí, vystupuje se na Staré osadě a přejde se hlavní silnici).

Doufejme, že se ples vydaří stejně jako ty předešlé a hlavně, že účastníci budou spokojeni s náplní a budou vzpomínat na pěkné zážitky po celý rok a těšit se na další obdobná setkání .

- VIK -

Nad novým zpěvníkem pražského krúžku

Václav Štěpánek

Kdysi, na konci třicátých let, vydal brněnský Slovácký krúžek první díl Slováckých písniček, který sestavil člen krúžku dr. Jan Poláček. Vycházel přitom z toho,

co se zpívalo na besedách krúžku, kde se tehdy setkávali zpěváci a tanečníci doslova z celého Slovácka, kteří na besedy přinášeli ze svého rodiště v té době mnohde ještě živou slováckou píseň. Poláčkova sbírka se během let rozrostla do sedmi svazků, obsahujících několik tisíc písní a nápěvů, a stala se tak vlastně, vedle sbírek Sušilových a Bartošových, na dlouhou dobu jedinou směrodatnou a autoritativní sbírkou slováckých písní, z níž čerpaly všechny nově vznikající slovácké folklórní soubory. Je to sbírka v podstatě podnes nepřekonaná, byť, zejména po roce 1989, vyšla nových a často velice precizních slováckých zpěvníků celá řada. Vždy však šlo ovšem pouze o díla zaměřená na užší slovácké regiony, nikoli na Slovácko jako celek. Pravda, Poláčkova sbírka by k tomu, aby dosáhla dokonalosti, potřebovala nové a především nově redigované vydání, v němž by písně byly řazeny podle jednotlivých slováckých regionů a v rámci nich pak ještě podle žánrů, k tomu však, obávám se nebude mít v nejbližší době náš krúžek ani dosti sil, ani finančních prostředků.

Že však lze i ve skromných krúžkových poměrech vydat nový zpěvník, dokázal nedávno pražský Slovácký krúžek (byť se v Praze přijde k prostředkům pro vydání přece jenom snáze než u nás). Jeho autorem je dlouholetý člen krúžku a multiinstrumentalista **Leo Neumann**, jenž obvykle připravoval krúžkařskou muziku, která, jak sám píše v úvodu nového zpěvníku, vždy sloužila pouze potřebám krúžku a nebyla a dodnes vlastně není pevnou muzikou v pravém slova smyslu, na její veřejná vystoupení, kdy bylo nutno dát řád *“jejímu málo ukázněnému a intonačně nejistému projevu”* a ujasnit její harmonizaci, a vypracovával pro ni proto notové zápisy. Z těchto zápisů tak vlastně vznikla recenzovaná sbírka **Na besedě ve Slováckém krúžku** s podtitulem **Výběr nejoblíbenějších písní a tanců Slováckého krúžku v Praze** (Praha, nakl. Eskira 2000, vyšlo však až v roce 2001, 381 stran, 400 písní a nápěvů). Neumann ve svých zápisech vycházel z toho, jak jednotlivé písně slyšel v krúžku zpívat a hrát v posledním čtvrtstoletí. V předmluvě ke sbírce přitom tvrdí, že zpěv pražských krúžkařů má svůj osobitý charakter či jednotný styl, který si vůdčí skupina zpěváků v průběhu doby vypracovala, jenž však *“dovoluje odlišovat písně i podle jejich původu”*, s tím, že na vytvoření tohoto stylu mají hlavní podíl dvě největší krúžkařské folklórní osobnosti posledních desetiletí, a totiž Kliment Navrátil, původem z Kyjova, a Jura Hudeček, původem Horňák, kteří shodou okolností také formovali muziku jako primáši. Jako základ, z něhož tento krúžkový styl roste, pak označuje Neumann úctu k písni, která v krúžkovém projevu vždy stojí nad zpěvákem. Krúžkový zpěv charakterizuje jako emocionální, hluboce prožitý, vždy však bez náznaku sentimentu. Rytmizace melodie je v něm podřízena přirozenému spádu mluvené řeči, kterému odpovídají i uměřeně používaná rubata. Zpěv krúžkových zpěváků má podle Neumanna také své stálé tempo a výrazně rytmický charakter. Autorova předmluva ke sbírce a zejména k oddílu Písně je, obecně vzato, vysoce odbornou studií krúžkařského zpěvu i hry muziky, respektive stylu jednotlivých primášů – k obě jmenovaným ve studii

přistupuje i nejmladší (to ovšem pouze k věku obou výše jmenovaných muzikantských osobností) a zároveň současný hlavní primáš Martin Sochor, původem Strážničan.

Neumanovy zápisy jsou vlastně partiturami, v nichž sběratel uvádí notové vedení obligátu, tercu, basy, obvyklými značkami nad notovou osnovou pak dodává i harmonizaci konter, vyhýbá se však melodickým ozdobám primu, které by ovšem, vzhledem k působení více primášů (navíc z různých regionů) bylo i obtížné směrodatně zachytit, nehledě na to, že, jak sám autor píše, nejsou melodické ozdoby v krúžku ani příliš používané.

Zpěvník představující čtyři sta písní je svým způsobem velice úctyhodné dílo, je to však, jak hned na počátku Neuman upozorňuje, pouze menší část krúžkového repertoáru a také jen asi polovina zápisů, které autor pořídil. Snažil se při tom ve výběru do zpěvníku zařadit i ty, které v poslední době z repertoáru krúžkových zpěváků (zřejmě také díky postupné generační obměně) nenávratně mizí. Ostatně tato tendence je dobře patrná i v brněnském krúžku, kde se dnes možná i z více než 50 % zpívají jiné písně, než v době, kdy jsem já na konci sedmdesátých let přišel – ubylo zejména písní táhlých a naopak výrazně se v rámci nápěvů k té či oné variantě točivého párového tance rozšířil repertoár písní tanečních. Příslušníci té nejstarší krúžkové generace jistě musejí mít pocit obdobný. Předkládaný zpěvník je tedy, jak ostatně zní i jeho druhý podtitul, zároveň **Příspěvek jedné z generací pražských krúžkařů svým následovníkům a milovanému Slovácku.**

Zpěvník rozdělil Neumann do několika částí, z nichž první a řekl bych nejzásadnější, čítající sto dvacet melodií, patří víceméně táhlým písním, zpívaným muži před muzikou (z této části ovšem autor vyděluje dvacítku "ženských" písní). Sestavovatel zpěvníku přitom podotýká, že se na besedách pražského krúžku zpívají při každé písni většinou pouze dvě až tři sloky (sám také sebekriticky přiznává, že jako muzikant mnohdy ani další sloky nezná, byť by mu nebylo zatěžko je ze stávajících sbírek přičinit), a protože se při své práci přidržel živé krúžkařské tradice, více slok u jednotlivých písní ani nezaznamenával. To je ovšem, zejména u balad, které jsou v této části zpěvníku poměrně hojně zastoupeny, velká škoda, neboť především mladší zpěvácké generace, alespoň v brněnském krúžku, balady vůbec neznají. Navíc ve zmíněném přístupu ani není autor důsledný – tak např. v baladě Janko sem já, Janko, otištěné pod číslem 36, zaznamenává všech devět slok, v jiných, např. v č. 56 Můj koníčku ryzovraný či v č. 71 Pod Slavkovem, pod tú horú pak uvádí pouze sloky dvě, ač obě mají pouze čtyři sloky a jádro děje je soustředěno právě v těch dvou nepublikovaných. Příkladů takto zkrácených balad bychom v celém oddíle písní před muzikou našli asi deset. To je ale také jediná moje výhrada k předkládanému dílu.

Nejrozsáhlejším oddílem sborníku jsou samozřejmě písně taneční, jež autor dělí podle jednotlivých typů. Před každým pododdílem pak uvádí, při jaké

příležitosti se ten který točivý tanec v krúžku tancuje, jak (někdy i jakém pořadí) se obvykle hrává a co při něm patří k dobrým "móresům" a co naopak k prohřeškům. Tam, kde je to obvyklé, uvádí Neumann i dohrávky, zakončující taneční série. Samozřejmě nepřekvapí, že nejvíce je ve zpěvníku zachyceno sedláckých a kyjovských skočných, které se v pražském krúžku nejčastěji hrávají, co do četnosti pak za těmito tanci jen mírně zaostávají verbuňky a čardáše a dále danaje, vrtěné a hošije. Ostatní regionální typy točivých párových tanců jsou ve sbírce zastoupeny marginálně, a zatímco výše zmíněné nápěvy k tancům jsou uvedeny pouze výběrově, u bílovských (4), boršických (4), hrozenských (5), huckých (6), korytnanských (9), straňanských (8) a vnorovských (3) zřejmě Neumann zaznamenává víceméně kompletní krúžkový repertoár. Jak ale sám poznamenává, malá četnost těchto regionálních tanečních variant je dána i tím, že v pražském krúžku v současnosti nejsou "*věrohodní nositelé a energičtí propagátoři*" těchto tanců z té které oblasti.

Kromě písní k točivým tancům uvádí Neuman ve sbírce i několik nápěvů ke straňanskému obchůzkovému tanci Pod šable, a, co lze skutečně výrazně ocenit, nevyhnul se ani polkám a valčíkům s jejich varietami (třasáky, vyhazovaný). V posledním oddíle pak zaznamenává také různé taneční hry (např. Holúbek, Kdo má ženu, Trefu, Hojačky), pochod Bánovce a Trnavu. Bez obou posledně jmenovaných skladeb se kdysi v brněnském krúžku nemohl obejít žádný ples či slavnostní beseda, ale v poslední době již zcela vymizely.

Neumannův zpěvník, až na výjimky samozřejmě, neobsahuje nic, co by se neznalo či nezpívalo i v brněnském krúžku, byť zaznamenává v některých případech verze v dílčích detailech se lišících od běžně u nás zpívaných variant – např. jiné je frázování střední části písně č. 5 Až já smutný půjdu, v č. 89 zpívají Pražáci místo Ta mutěnská silnica Ta slavkovská silnica (Mutěničtí, kteří jsou na tuto píseň obzvlášť hrdí, byť zřejmě ani nepochází od nich, by z toho asi radost neměli), při detailním studiu zpěvníku by se asi jak melodických či rytmických, tak slovních odlišností našlo ještě mnohem více, to je však samozřejmě výsledkem rozdílných pěveckých stylů a přístupů obou krúžků i specifického života a vývoje písně v různém prostředí. Neumann nevytahuje na denní světlo ani nějaké dávno zapomenuté "špeky". To nebyl jeho cíl. Tím bylo zachytit repertoár (resp. jeho část) pražského Slováckého krúžku poslední třetiny 20. století. A to činí s neobyčejnou minuciózností a seriózností. A nejen to. Díky mnoha komentářům, vysvětlivkám a zasvěceným rozborům hudebních či pěveckých zvyklostí krúžku také velice plasticky a barvitě přibližuje (a tak vlastně budoucím generacím "zvěčňuje") běžné dění krúžkového života. S použitím Neumanova zpěvníku bude možno bez větších obtíží rekonstruovat pražské besedy u cimbalu konce století i po mnoha desetiletích. Suma sumárum, pražský krúžek získal sbírku, na kterou může být právem pyšný.

Kdo nebo co je to "BAGR" ?

Tak abyste věděli, je to zkratka. "BA" je od slova BABY -pozor, nečíst bejby! Jedná se o ženský sbor Krůžku a tuto vývojovou fázi máme už nějaký čas za sebou. "GR" = grémium, mimo jiné společenství osob stejného zaměření. Sečteno a podtrženo: pod zmíněnou zkratkou můžete najít krátké aktuální zprávy o bohubilé činnosti této souborové složky. Taky sem tam nějaký drb ...známý terminus technicus je ostatně vždy spojován s ženskou částí lidstva, což není úplně v pořádku. Mezi námi je hned několik mužských adeptů na pomyslnou medaili!

Ale dost teorie. Kdo máš chuť , přečti si, co BAGR vyškrábl z květnových akcí:

5. května

Opět se šlapalo přes Pálavu. Letos je nás pouze 8, účast je ovlivněna touhou po jiných slastech, než jaké obvykle zakoušíme při stoupání a klesání cestou křížovou a bloudění kozími stezkami. I stálý Šerpa Mirek se projevil jako odpadlík , my sirotci museli sami čelit osudu. Provokatéři chtěli zůstat rovnou pod Kozím Hrádkem u Solařika v hospodě! Neprošlo, den je jako malovaný a zalezeme později. ..

Navzdory všemu a všem jsme tedy dorazili v pořádku na rozcestí k Sirotčímu hradu. Nejdřív dolů do Klentnice na jedno či dvě, teprve poté se škrábeme na zřícenině. Zpěv z jednoho "okna" trochu mátl turisty, bylo nás pouze slyšet. Naštěstí jsme nevypadli... Nakonec sebereme z trávy Marcelu, odmítla šplhat (zato si tu určitě rozuměla s roztoči "jedinými v Evropě") a pokračujeme v krasojždě. Došlo i na poučení: jestlipak víte, jak vypadají vzácné pálavské rostliny? Taková hluchavka totální, nebo žluťucha smrdutá ...a co takhle lahviček jarní? To jsou panečku exempláře! Ty tekuté na koštu vína v Perné byly taky vynikající, jen dostáváme rovnou mezi dveřmi "hubovou", kdeže jsme tak dlouho. Vydařený den jsme si tolik chválili, že už toho měl Svatý Petr dost. V momentě, kdy jsme doslova vystřelili na poslední autobus, spustil mimo lijavec pěkných pár hrstí krup. Netrvalo to dlouho, leč gumák boty neuchrání ...domů tentokrát dojíždíme mokří nejen zevnitř. Stejně bylo fajn.

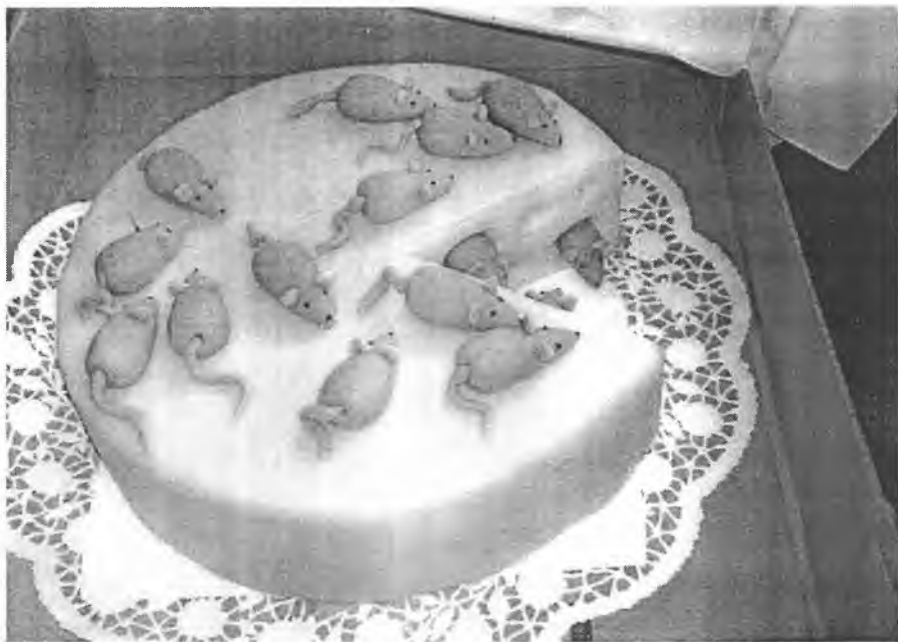
9. května

Yvona Janošíková se veřejně přiznala k tomu, že už jí nikdy nebude -cet. Tu padesátku (13.5.) by jí málokdo věřil - vpravdě "v plném rozkvětu sil".

Soustrast jsme jí vyjádřili v hojném počtu v klubu LF. Kytek a dárek bylo nepočítaně. Vzhledem k tomu, že jsme pro, aby se přání plnila, dostala oslavenkyně, co chtěla: "hecovní dort." Byl ...jako veliké kolo ementálu, na něm i v dírách 15 krásných myší (samozřejmě marcipánových). Sláva, nezabila nás! Jen se jí trochu podlomila kolena při odkrytí víka krabice...

Během večera se jedlo, pilo, hodovalo, taky zpívalo a hrálo na notu lidovou i

jinou. Třeba country s doprovodem cimbálu se moc neslýchá, ani Horácovo blues. . . pak cimbál vystřídala kytara, zkrátka pusy se nezavřely. Později zkoušeli někteří vytrvalci tancovat, ale na koberci to moc nejde, pokud se člověk nezuje. Pár jedinců tak učinilo. "Myší hnízdo" jsme nakrojili až na závěr. Oslava se líbila, takových ať je víc - "nechčeš si to za rok zopakovat?"

-JA-

V čase pálení slivovic

Tak už jsme se dočkali! Švestek a durancí se prý letos urodilo poměrně dost a všichni, kteří jednu trnečku za druhou trpělivě strádali do beček, se užívají prvních ochutnávek. Když jsem docela nedávno páčil ve svých rodných Buchlovicích, měl jsem čas přemýšlet nad tím, jak ten čas běží. Vzpomínal jsem na svého tátu, který mne poprvé vzal do pálenice a trpělivě mi vysvětloval, že přepalovat se musí dvakrát, učil mne odečítat litry na měřidlech, povídal o tom, který ventil je nutné při přepouštění povolit a který naopak uzavřít, aby vše proběhlo ke spokojenosti těch, kteří pálí. Vše bylo prokládáno veselými historkami pánů Večeře či Krsičky, kteří byli dlouhá léta v Buchlovické pálenici páleníky a s tátou se dobře znali. Táta už zemřel, ale já jsem mu stále vděčný za to, že mně, kromě jiných věcí, naučil pochopit, že pálení slivovice - to je obřad. Vzpomínal jsem také na to jak jsem s Michalem Stáncem a Jurou Skálou

poprvé přišel do Slováckého krúžku. Byl to tehdy velký "poprask", protože v taneční skupině najednou bylo více tanečnicků, než tanečnic. O tom ale tak moc psát nechci. Chci psát spíše o tom, že také Slovácký krúžek mám trochu spojený se slivovicí a to zejména díky pravidelným koštům, které pořádáme jednou za dvě léta. A právě na ten nadcházející už je třeba začít myslet, neboť vánoce přeběhnou rychle a bude čas sbírat vzorky. Z dvanáctileté historie koštů slivovice jsem si nechal ujít pouze ten první a pak už jsem se vždycky podílel na jejich organizaci. Kamarád Pavel Růžička, zvaný "Pilot" mi kdysi ke koštu slivovice nakreslil postavičku, kterou vidíte na obrázku (myslím si, že ji už znáte) a ta nás od té doby provází jako jakýsi "maskot".

Zbývá mi tedy už jen vyzvat vás, kteří nás podporujete, abyste také při pálení letošních kvasů pamatovali se vzorečkem či dvěma na 6. košt slivovic a jiných pálenek Slováckého krúžku v Brně. Proti minulým letům učiníme změnu v tom, že jeden vzorek představuje 0,33 l slivovice či jiné pálenky. Činíme tak v naději, že škála vůní a chutí bude ještě pestřejší, než v letech minulých. Pravda, košt bude až 20. března, ale už teď se na něj můžeme těšit!

J. Raštica

Krúžkozor - vydává Slovácký krúžek v Brně. Vychází zpravidla čtyřikrát ročně.

Je též publikován internetové adrese www.kruzek.cz

Odpovědný redaktor a grafická úprava Ing. Jiří Raštica.

Příspěvky zasílejte na adresu Slovácký krúžek v Brně, P. O. Box 713, 663 13, Brno
nebo je předejte členům výboru. Náklad 170 výtisků.